

לימוד היומי דקה ליתנו

שולחן ערוך אבן העזר סי' קפ"א	שבת	יום הולדת	יום מוה"ר ח"ב	ליקוטי הלכות ח"ב	ליקוטי מוה"ר ח"ב	משנה ברורה ח"ה	משיבת נפש	שולחן ערוך אבן העזר סי' קפ"א
ג. ד.	ה.	ו.	ז.	ח.	ט.	י.	יא.	יב.
ה. א.	ב.	ג.	ד.	ה.	ו.	ז.	ח.	ט.
ו. ב.	ג.	ד.	ה.	ו.	ז.	ח.	ט.	י.
ז. ג.	ד.	ה.	ו.	ז.	ח.	ט.	י.	יא.
ח. ד.	ה.	ו.	ז.	ח.	ט.	י.	יא.	יב.
ט. ה.	ו.	ז.	ח.	ט.	י.	יא.	יב.	יג.
י. ו.	ז.	ח.	ט.	י.	יא.	יב.	יג.	יד.

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

244 | פרשת מקץ | ל' כסלו תשפ"ב

ועל המלחמות!

הרי שאז, מה מקום יש לשמוח במצוות?

וכפי שמרחיב בכך רבי נתן: "המחקרים והכופרים מהם נמשך עיקר העצבות והמרה שחורה, כי עיקר השמחה הוא שמחת המצוות, ומי שמאמין בהשם יתברך ובתורתו הקדושה בודאי אין שמחה בעולם כמו שמחת עשיית המצוות, שאנו זוכין לעשות נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך, ואנו קונים לנו חיי עולם לעולמי עד ולנצח נצחים, ואנו נכללים על ידי זה באור האין סוף, היש שמחה גדולה מזו? ועל כך אלו המחקרים והכופרים אין להם שום שמחה אמיתית כלל, והכרת פניהם ענתה בם שעל פי רוב הם מלאים עצבות גונן ואנחה, כי מהיכן יקבלו חיות ושמחה אמיתית מאחר שכופרים בתורתו הקדושה ובעשיית מצותיו יתברך, ובודים מלבם טעמים של הבל וטשות על עשיית המצוות הקדושים" (ליקוטי הלכות, נפילת אפיים ד, ד).

כפירות וחקירות אלו נובעים מחכמת יון, וכפי שרבי נתן כותב: "ספרי חכמי יון שמהם כל החכמות חיצוניות, שהם כנגד התורה הקדושה, שזהו בחינת עוצם הצרה שבדורות אלו שמתגברים הכיתות רעות העוסקים בחכמות חיצוניות ומרבים ספרים הרעים של הבל ושל אפיקורסות, ומתלוצצים מכל ספרי אמת המיוסדים על פי חכמת האמת על פי חכמי התלמוד והזוהר הקדוש" (ליקוטי הלכות, תחומין ז, יא).

הוא אומר: יון היא שורש העצבות שבעולם! היא המכחשת את שמחת המצוות בנותנה טעמים סרוחים ואנושיים למצוות הקדושות והנוראות, ועל ידי זה מונעת מעיקר השמחה של מצוה, וכל מטרתה למונע מלשוב אל ה', שכן בהעדר השמחה אין ישוב הדעת, ועל ידי זה ביכלתם לגרום לאדם שיבלה כל ימיו ושנותיו על הבלי הבלים שאין בהם ממש, מבלי שיתבונן לרגע לאן הוא הולך ומה הוא יולך עמו לנצח.

תודה להשי"ת אין אנו עוסקים בחכמת יון, אבל הרעל שלהם ניתן בלא יודעין גם בלבבות הכשרים שמבטיים בשוויין נפש ותרדמת הלב על זכיית המצוות, ואין חשים בהם האושר הגדול עלי אדמות. בימי החנוכה שהם ימי תשובה (ראה: ליקוטי מוה"ר, יד, ליקוטי הלכות, כלאי הכרם א, א) אז הזמן לשוב ולעורר את השמחה האמיתית בקדושת המצוות שהיא עיקר השמחה. לשם כך אנו עוסקים בהודאה, שכל מהותה היא השמחה. "כי עיקר השמחה היא ההודאה לה' יתברך" (ליקוטי הלכות, הודאה ו, ב), כך, שההודאה היא היא המלחמה בפועל בין ה'רשעה'.

הם, שרוצים לנתק את ישראל מתשובה ותורה ח"ו, מכחישים את שורש השמחה - שמחת המצוות, ואנו מתגברים בימים אלו כנגדם ומודים ומהללים ומשבחים על השארת התורה והמצוות בידינו ומגבירים השמחה בכל עוז, ועל ידי זה אנו זוכים לישוב הדעת שמברר את התכלית ומחזיר אותנו בתשובה שלימה. הבה נצא לקרב המכריע; נעורר את שמחת המצוות, ונכריח עצמנו לשמוח בהם בכל לב ונפש, והיא שתחזיר אותנו בתשובה שלימה, שתביא בקרוב את הגאולה השלימה.

עומדים אנו בעיצומם של ימי המלחמה בין הרשעה, המבקשת להכרית ולהשכיח מאתנו חלילה את קדושת התורה והיהדות, ומאיךך מתחדשים גם עתה כוחות נפלאים להכניעם ולבטלם בדרכ נס ופלא.

חז"ל הקדושים קבעו את הימים הקדושים הללו לימי הודאה, וברור אם כן, שההודאה היא חלק עיקרי במלחמה ביון, והיא המכניעה אותם גם כיום. וכדבריו הקדושים של רבי נתן: "אף על פי שעיקר הנס היה בענין גרות המגורה שעל זה תיקנו לנו להדליק נר חנוכה הקדוש, אף על פי כן הזכירו בתפילה רק ההודאה וההלל של חנוכה, כי כל עיקר תוקף הנס של חנוכה שנעשה בכל שנה ושנה שהוא להכניע חכמות רעות של העולם שנמשכין מחכמת יון הרשעה, כל זה אין זוכים כי אם על ידי הדיבור הקדוש שהוא בחינת הלל והודאה" (ליקוטי הלכות, שילוח הקן ה, יט).

נתבונן אם כן בנקודה יסודית על כח ההודאה במלחמה נגד הרע הנוגעת לכל אחד בימים אלו.

רבינו הקדוש העיד בנו: "מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת, ואינם מיישבים עצמם. והעיקר להשתדל ליישב עצמו היטב, מה התכלית מכל התאוות ומכל ענייני העולם הזה, הן תאוות הנכנסות לגוף, הן תאוות שחוץ לגוף, כגון כבוד, ואז בודאי ישוב אל השם" (ליקוטי מוה"ר ח"ב, י).

מי שרק יחשוב: 'מה ייצא לי מכל עסק התאוות ורדיפת הכבוד והמחלוקות וכל שאר הבלי העולם' - בודאי ישוב אל ה'!

אלא שכדי לזכות ל"ישוב הדעת" הלזה, יש תנאי: "אך דע, שעל ידי מרה שחורה אי אפשר להנהיג את המח כרצונו ועל כן קשה לו ליישב דעתו, רק על ידי השמחה יוכל להנהיג המח כרצונו ויוכל ליישב דעתו".

אמור מעתה: מי שרוצה לזכות לתשובה, בהכרח שיפעל לבוא לשמחה, כדי שיוכל ליישב דעתו מה התכלית מכל עסקי העולם הזה, ואז בודאי ישוב אל השם.

הנה, אחת מעיקרי העיקרים בשמחת היהדות היא 'שמחת המצוות'; ההתבוננות בזכיה המופלאה והנשגבה הזו בה זכינו לשרת את פני מלך עליון, צריכה לעורר את השמחה הגדולה ביותר. ומי מברר על עוצם השכר בלי סוף וגבול, השמור אפילו לפחות שבפחותים שזכה לעשות מצוה קלה. כל זה צריך כאמור לעורר שמחה עצומה בלבנו, והשמחה הזאת מביאה לנו את יישוב הדעת הנכסף שמביא לתשובה.

אך כל זה יתכן רק כאשר אנו מאמינים בקדושת המצוה ויודעים שאין זה מעשה גשמי ואנושי חלילה, אלא אור אלוקי נצחי מופלא שאין דומה לו, שאז מתעוררים לשמוח במצוה ובזכיה המופלאה עד בלי די. אבל כשח"ו נכנסים באדם הדעות האפיקורסיות של המחקרים שנתנו טעמים בדויים ומגושמים למצוות התורה, כאילו הכל נועד רק להצלחה הגשמית בעולם הזה חס ושלום,

דבר המערכת

ימי החנוכה הקדושים, ימי ההודאה וההלל על כל הטוב אשר גמלנו ה' ברחמי וברוב חסדיו, ובפרט על אשר זכינו להישאר נאמנים לה' ולתורתו, ועל אף התגברות מלכות יון הרשעה 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך' בימים ההם ובזמן הזה, עדיין אנו אוחזים בקדושת היהדות ובעבודת ה' והולכים לאור תורת הצדיק הלוסיף בקודש לקרבה לאלוקים חיים, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו.

ימים אלו הם גם הזמן הראוי להודות על כל אשר זכינו בפרטיות בקהילתנו הק', בכל חלקי ריבוי התורה והעבודה, בדרכו הקדושה של רבינו הקדוש. ומה נפלאו דרכי ה' אשר הזמין את ימי השמחה לגמרה של תורה בעיצומם של ימים אלו, הן את סיום חלק ה' במשנה ברורה במסגרת העמוד היומי דקה ליתנו, והן את סיום הלקוטי מוה"ר ח"ב הנלמד יחד עם כלל אנש"י. מי ימלא גודל השמחה העצומה על לימוד התורה הקדושה בכלל, וקיום עצת צדיק לעסוק בשולחן ערוך מדי יום, ועל לימוד ספרו הקדוש והבהיר שעל ידו מחישים תקוות גאולתנו.

כל סיום נועד להתחדשות של התחלה, זו הרי מהותו של שם חנוכה כדברי רבי נתן: "כי חנוכה לשון חינוך והתחלה, היינו שעל ידי מצות חנוכה אנו זוכין להמשיך עלינו עזות דקדושה באופן שנזכה להתחזק בעבודת ה' תמיד, והעיקר להתחיל בכל פעם מחדש, שזהו עיקר שם 'חנוכה', שתהיה העבודה תמיד בבחינת 'חינוך' והתחלה, כאילו היום הוא מתחיל להתחנך בעבודת ה'." וזה בחינת נר חנוכה מוסיף והולך, שצריכין להתחיל בכל פעם מחדש, שעל ידי זה מוסיפין והולכין תמיד בעבודת ה' בתוספת מרובה, מאחר שמתחזק בכל יום בהתחזקות חדש, בהתחלה חדשה, בהתעוררות חדש" (ליקוטי הלכות, ביצים ה, טו).

כה יתן ה' וכה יוסיף.

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

רבנו אמר: "א מענטש אז ער בעט דעם אויבערשטן א זאך און ער לויבט נישט פרייער, זאגט ה' יתברך ס'איז דיר אזוי שלעכט אז דו האסט גארנישט וואס צו לויבן מיר? אבער א מענטש אז ער לויבט דעם אויבערשטן פרייער, זאגט דער אויבערשטער אט דאס הייסט גוט? איך וועל דיר איצט באווייזן וואס הייסט גוט!" - "אדם כשהוא מבקש מה' יתברך איך דבר, ואינו מקדים להודות, אומר השם יתברך: וכי כל כך רע לך שאין לך כלום מה להודות לי? אף האדם שמקדם מודה לה' יתברך, אומר השם יתברך וכי זה נקרא טוב? אני אראך עתה מה נקרא טוב!" (שח שרפי קודש)

לתגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מדי שבוע

הדל"ג 4:00 - ניץ החמה 6:19 - מוזיק"ש 8:08
צאת השבת 5:15 - צאה"ש לר"ת 5:52

האורה הקדושה!

כני בינה ימי שמונה קבעו שיר ודגנים

בליל ראשון של חנוכה, אחר הדלקת הנרות, פתח רבינו בסיפור, הידוע בשם 'מעשה מהאורח' (חיי מוהר"ן, סיפורים חדשים, ה).

אנו נעתיק רק כמה קטעים מתוך אותו סיפור, בצירוף רמזים לעבודת השם:

"אורח נכנס לבעל הבית, ושאל לבעל הבית: מאין פרנסתך? והשיב לו: אין לי פרנסה קבועה בביתי רק מחייתו מן העולם. ושאל לו: מה אתה לומד? והשיב לו: והיו משיחים יחד, עד שנכנסו בתוך שיחת דברים היוצאים מן הלב, והתחיל הבעל הבית להשתוקק ולהתגעגע מאד איך משיגים ומגיעים לאיזה דבר מעלה שבקדושה. אמר לו האורח: אני אלמד עמך!"

אחר הדלקת הנרות, מול השלהבות הקדושות, הוא זמן מסוגל לפגוש את האורח, שיגרום לנו "להשתוקק ולהתגעגע מאד איך משיגים ומגיעים לאיזה דבר מעלה שבקדושה"...

שכן, אור ח' הנרות [אורח = אור ח'] הוא הוא אורו של אותו 'אורח' קדוש, הצדיק האמת, שיורד עד אלינו. שכן, "מתתיהו ובניו שהיו צדיקים נוראים, בגודל כוחם הכניעו והפילו את מלכות יון הרשעה שהוא בחינת פגם אמונת חכמים, והמשיכו בחינת תיקון אמונת חכמים ... דהיינו, שתיקנו לנו לדורות, שאפילו בתוקף הגלות המר הזה שאנו בחלישות גדול מאד, נוכל להמשיך עלינו אור הצדיק למקומנו על ידי הדלקת נר חנוכה" (ליקוטי הלכות, שבת ו, כא).

בסופו של דבר, לקח אותו הצדיק ופרח עמו

בתוך כך הסתכל, והנה הוא בביתו. ולא היה מאמין בעצמו שהוא בביתו, אך הסתכל והנה הוא מדבר עם בני אדם ואוכל ושותה כדרך העולם. בתוך כך חזר והסתכל, והנה הוא פורח ככתחילה, חזר והסתכל והנה הוא בביתו, חזר והסתכל והנה הוא פורח, וכן היה מתנהג זמן רב."

זאת היא אחת החידות הסתומות ביותר, לכל מי שמתקרב לרבינו; נוסע לציונו הקדוש, עוסק בספריו, הולך בדרכיו. מצד אחד, הוא פורח אתך; והוא נותן לך מתנות נפלאות, ומוליך אותך בדרכים ששייכים רק לגדולי מעלה, שכן "הפחות שבאנשיי" - העיד רבינו - "אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן, שיד). ומצד שני: "והנה הוא בביתו", "הנה הוא מדבר עם בני אדם ואוכל ושותה כדרך העולם" ... עדיין מונחים בהנאות העולם הזה...

אך גם חידה זו, פותר האורח, ומסביר: "בשעה שנתרצית לילך עמי ללוות אותי מן הפתח, אז לקחתי ממך הנשמה, ונתתי לה לבוש מן הגן עדן התחתון, והנפש רוח נשאר אצלך. ועל כן כשאתה מדבק ממחשבתך לשם, אתה שם, ואתה ממשיך הארה ממנו אליך, וכשאתה חוזר לכאן, אתה כאן."

מה שנשאר לנו לעשות, זה רק לדבק את המחשבה שם... "כי הוא זכות גדול האדם, כשזוכה שיהיו מחשבותיו משוטטות בדברי רבנו זכרונו לברכה, הקדוש והנורא מאד, אשר אין ערוך אליו" (חיי מוהר"ן, פג).

פעל החלומות הלְזָה פָּא!

המידה השמינית שהיא בינה עילאה, שהשיגה בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו, על כן זה לעומת זה גברה ועצמה מאד גם המידה השמינית של הסטרא אחרא, שהיא בחינת מדמה. כי בינה דקדושה הוא בחינת 'מבין דבר מתוך דבר', וזה לעומת זה בינה דסטרא אחרא הוא בחינת 'מדמה דבר לדבר' בשווא והבל" (כוכבי אור, חכמה ובינה, אות לו).

ללמדנו: בדורנו זה, באים הניסיונות והיצרים מספירת הבינה של הסטרא אחרא - כח הדמיון. ולכן אין כח לעמוד כנגדם, רק בכח אותו צדיק 'פותר החלומות', שזכה למידת הבינה בקדושה, בתכלית השלימות!

זהו גם אורם של נרות החנוכה; אור האמת הדוחה את הדמיון היווני... אור החשמונאים, אור הצדיק האמת, הדוחה באורו ואור תורתו את הדמיון המתעתע!

"ועל כן קורין פרשת 'יהי מקץ' בחנוכה או לפעמים פרשת 'וישב', כי פרשיות אלו מדברים מיוסף הצדיק שכל גדולתו היה על ידי פתרון חלומות... כי עיקר בחינת נר חנוכה הוא להמשיך אור הצדיק על ידי נר חנוכה כדי שזוכה לבקשו ולמצאו, כדי שיברר לנו המדמה, שעל ידי זה נזכה לאמונת חידוש העולם, שכל זה הוא בחינת גדולת יוסף הצדיק, שהוא בחינת הצדיק האמת שבכל דור!" (ליקוטי הלכות, כבוד רבו ות"ח ג, טו).

כל תורה, שיחה, עצה, וסיפור, של רבינו הקדוש - פותר חלום אחר! כל שורה מספרי רבינו הקדוש, מאירה עוד מעט אור של אמת, הדוחה הרבה מן החושך של הדמיון...

כל סעיף ב' משיבת נפש", דוחה דמיון אחר של עצבות ורפיון ידיים... כל סעיף ב' השתפכות הנפש", פותר חלום אחר המפריע לאדם לשפוך את שיחו לפני ה' כמו לפני חבר טוב אמיתי...

הגענו אל הרעבע, למען יעוררנו משנתנו ותרדמתנו, ונפסיק להיות שקוע בחלומות ודמיונות!

לשם כך גילה לנו רבינו את התורות הנוראות שבליקוטי מוהר"ן - למען נתעורר משנתנו ותרדמתנו, ונפסיק לחלום בהקיץ...

"כי אין לזה היתה כוונתו הקדושה, לעורר ישנים ולהקיץ נרדמים, להישרי לבות בני אדם אחינו בני ישראל אליו יתברך, לאמר לאסורים צאו לאֲשֶׁר בחושך הגֵּלְוָה, לפקוח עינים עוורות, ולהוציא אסירים בכושרות, להוציא ממסגר אסיר מבית כלא יושבי חושך, האסורים בתאוותיהן, והלכזרים בהבליהם, והנדחים בעוונותיהם, להטות לבבם אליו יתברך להשיבם אל ה' באמת בדרך הישר והנכון לפניהם, בדרך אשר דרכו בו אבותינו מעולם" (ליקוטי מוהר"ן, הקדמה)

קדישת חסידי ברסלב
במשנתו הנפלאה של רבינו הגדול רבי יצחק מאיר שכטמן שליט"א

קדישת חסידי ברסלב
קדישת חסידי ברסלב

הזמנה של מצוה

בשבת והדואר יתפרסם ארבעה חלקים מן ספר זה. וזוהי תורת אמת וקדישתו הנפלאה של רבינו הגדול רבי יצחק מאיר שכטמן שליט"א. אנשי שלומנו וזמנים ונערים חבדי קולותינו כל אחד משמו הטוב יכיר הני"י ליבוא ולהשתקף ולשמח במעשהו.

סיום ספר "קלוקטי מוהר"ן"
מחזור כ"ו והתחלת מחזור ז"ך

וסיום ספר "משנה ברורה"
חלק ה' והתחלת חלק ו'

שיתקיים במועד"י אור ליום שני ליל י"א תמוז ה'תשפ"ב
ב"מאשת וזמן וחשובי אנשי
באו"מ"א יאנו"מ"א בע"ה"ק ירושלים
הנהלת המוסדות

בענין חנוכה
ביום שני ליל י"א תמוז ה'תשפ"ב
ב"מאשת וזמן וחשובי אנשי
באו"מ"א יאנו"מ"א בע"ה"ק ירושלים
הנהלת המוסדות

במרוצת הדורות היו צדיקים רבים, אשר כל אחד מהם התגלה בדרכו שלו. מהם באמצעות 'מופתים', ומהם על ידי זכות אבות וכי"ב. אך התגלותו ועלייתו לגדולה של "יוסף הצדיק" מפליאה ביותר: היא היתה על ידי חלומות!

בראשית דרכו, התחיל לדבר על גדולתו על ידי סיפור חלומותיו הנפלאים, עד אשר קיבל אצל אחיו את הכינוי **'בעל החלומות'**... וגם בהיותו במצרים, עלה מבור כלאו לגדולה והפך להיות 'משביר לכל עם הארץ', על ידי פתרון חלומות... הוא פתר את חלומותיהם של שר המשקים ושר הטבחים, ולאחר מכן את חלום פרעה.

כי אכן כן, זוהי גדולתו של הצדיק הגדול, וזהו תפקידו בעולמנו זה: **לפתור חלומות!**

לבטל את כח הדמיון הגורם לאנשים 'חלום בהקיץ', ולהאיר להם את אור האמונה. ליצוק את ה"שמן משחת קודש", את הדעת הקדושה, ובכך להעלות את שלהבת אור האמת שתאיר ותזרח, ותגרוש באורה את חושך הדמיון.

החלומות אותם חולמים בני אדם, הם רבים ומגוונים; יש החולמים כל ימיהם על כסף וקריירה, ויש החולמים על שאר תאוות והנאות חולפות, וכולם כאחד מתבדלים ומתאכזבים, כאשר הם קמים משנתם העמוקה, בעת ירידתם לקבר...

אך גם בין המפוקחים שבינינו, ישנם 'חולמים' רבים... גם בתחום הקדושה, ישנם דמיונות רבים המבלבלים את האדם. כשהדוגמא הכוללת ביותר לכך הם המחשבות של 'חלישות הדעת'! מחשבות המבוססים על דמיון כוזב, וגורמים לו לאדם להיחלש בעבודתו את ה', ולהתהלך עצוב ושפוף...

והצדיק האמת - פותר את כל אלו החלומות ודומיהם, ומאיר לו לאדם את הדעת האמיתית, הנקיה מכל שמץ של דמיון! דעת הנותנת לאדם כח להתחדש ולעבוד את ה' רענן ושמת.

מה גם באחרית הימים, אשר כח הדמיון מתגבר וחוגג מעבר לכל דמיון... - לא היה לנו שום תקוה לולא אותו 'פותר חלומות'!

והלא כך אמר רבינו הקדוש: **"צריכים לקרוא ליצר הרע שם חדש. לא יצר הרע, אלא כח המדמה!"** (ליקוטי מוהר"ן, תורה כה). "ואמר זאת בדרך שחוק - מוסיף מוהר"ן - אבל הבנתי שהיה לו בזה כוונה שלימה, ולא זכיתי להבין כוונתו בזה".

עד שבא רבי אברהם ב"ר נחמן (יארצייט ביום כ"ט כסליו, יום ערש"ק) וגילה מעט מהכוונה העמוקה: "על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל 'שבעה שמות יש לו ליצר הרע', וידוע לידועי חן שהם כנגד השבע מידות דסטרא אחרא, כי זה לעומת זה עשה אלקים כנגד שבע מידות הנמצאים בקדושה, כמובן כל זה בספרי אמת. והנה עד הנה לא היה בעולם כי אם הארת השבע מידות האלה שהשיגו אותם השבעה רועים להמשיכם ולהאירם עלינו, על כן לא היה כנגד זה כי אם שבעה כוחות היצר הרע שהם בחינת שבעה שמות שיש לו.

אבל משבא אדמו"ר ז"ל לעולם, והתחיל להאיר ולהופיע עלינו

לקט ספרי"ם

פנים ספרים וחינוכים מיוחדים מליקוטי ספרי גדולי החינוכים ידוע מפורסמים ושימושיים לרבנים ובעלי תורה ודעה נכונה.

ספרי חסידות

ע"י הנס נתגלה יהוד מ"ה - אדני

היוונים רצו להסתיר שלא יתגלה האלהות עד שעל ידי המלחמה נתגלה כי יש אלהים שופטים מורין גרם כ"ל שמרמז על יהוד מ"ה אדני". ואמר הגאון חסיד מורינו הרב לוי יצחק (מברדיטשוב) ז"ל ביאור הענין, כי כשנעשה נס תמיהה אינשי ושואלין זה לזה מ"ה זאת, והתשובה היא אדני" כלומר שיש אדון על כל המעשים מנהיג העולם ומפליא לעשות,

עבודת ישראל הרוש לחנוכה דף יג עמוד א לט-39

טעות בקריאת הפרשה בימי חנוכה

שכבר בירך הלוי ברכת 'אשר נתן' שאין צריך לחזור ולקרות. ואף שיש סברא לומר שאין כאן קריאת פרשה שלימה דלקריאת הכהן לא קרא סוף הנשיא, ולקריאת הלוי קרא הסוף בלא התחלה. מכל מקום להלכה אין זוה קפידא, וכל שקרא שלשה פסוקים כתקנת חז"ל אף על פי שאין להם המשך יצא ואפילו דילג בינתיים שמפסיק המשך הענין. עכ"ל. וכן פסק המנחת יצחק (ח"ד סי' קטז).

אמנם, הכף החיים (ס"ק ה) הביא משו"ת פני אהרן (סי' ב) שמי שטעה ולא קרא הפרשה של הנשיא של היום, מוטב שיחזור ויקרא פרשת הנשיא של היום בלי ברכה כל זמן שהספר תורה לפניו. ונראה שאם העולה עדיין לא בירך ברכת 'אשר נתן', צריך לכל הדעות לחזור ולקרות הפרשה של הנשיא של אותו יום.

אלא שיש להסתפק אולי במעשה הנ"ל היה צריך הבעל קורא לחזור ולקרות כל הג' פסוקים מ'פר אחד', לא רק מ'לזבח השלמים'. שהרי מתחילה קרא כל הג' פסוקים מיום השני ולא מיום הראשון, וגם סופו הוכיח על תחילתו שקרא על פסוקי הקרבנות של יום השני (ועי' כ"ז ב"ק החיים סי' תרצ"ט) שיש לזוהר במגילה לקרות 'ואת' עם שם שלו, ואם כן כשהשלים אחר כך את הפסוק האחרון מיום הראשון לא קרא רק פסוק אחד מפרשת היום. ומכל מקום נראה שאין זה מעכב, דמותר לדלג בתורה במקום למקום באותו ענין (עיין סי' קמ"א), ואין חשש במה שמתחיל לקרות רק פסוק אחד לפני סוף הפרשה כיון שאינו ניכר שמתחיל קריאה חדשה (עי' סי' קל"ח מש"ב סק"ד).

מעשה שהיה ביום ראשון של חנוכה: הבעל קורא טעה בשעת קריאת התורה, ובמקום לסיים 'זה קרבן נחשון בן עמינדב' סיים 'זה קרבן נתנאל בן צוער'. והציבור העירו לו על כך עוד לפני שבירך העולה ברכת 'אשר נתן', וחזר הבעל קורא והתחיל מתחילת הפסוק 'ולזבח השלמים... זה קרבן נחשון בן עמינדב'.

סיבת הטעות הייתה, שכשעלה השלישי לתורה הצביעו לו על פסוק 'פר אחד בן בקר' של יום השני, וטעו בין פסוקי יום ראשון לפסוקי יום שני מפני טעות הדומות, וגם הבעל קורא המשיך לקרות משם את פסוקי יום השני, והציבור הרגישו את הטעות בפסוק אחרון ותיקוהו על מקומו.

והנה, אם היו נזכרים לאחר שכבר בירך העולה ברכת 'אשר נתן', לא היה צריכים לחזור ולקרות. כפי שפסק המשנה ברורה (סי' תרפ"ט) שאם טעו וקראו ביום שני של חנוכה פרשת נשיא שלישי וכיוצא, עלתה להם דאין קפידא בימים. ובמקור דבריו בשו"ת משאת משה (א"ח סי' ו) כתב יותר מזה, דבחנוכה יוצאים ידי קריאת התורה בכל פרשה שהיא, ואפילו אם לא קראו בענין הנשיאים כלל רק בפרשת סוטה אין מזקיין לשוב לקרוא קריאה אחרת. שאין משגיחין בחנוכה כל עיקר (עי' תוס' מגילה כג. ד"ה חד).

וכן כתב בשו"ת מהר"ם שיק (א"ח סי' שלד) על מעשה שאירע בקהילת האלאש ביום ד' של חנוכה, שקרא הבעל קורא עם הלוי 'פר אחד' ובטעות סיים 'שלומיאל בן צורישד' של יום חמישי, והרגישו הטעות לאחר

עירוב תבשילין' למי שאין צריך לבשל

כלום ואין מחייבין אותו לאכול כדי שלא תהא ברכתו לבטלה, כיון שבשעת נטילה היה דעתו לאכול. והביאו השערי תשובה (סי' קנ"ט סק"א). והטעם שמצוות נטילת ידים אינה חובה על האדם רק הכשר לאכילה, ועצם הנטילה כבר הכשיר אותו לאכילה אף שלא אכל, וממילא אין הברכה לבטלה. ואם כן אף במצות עירוב תבשילין, כיון שהעירוב מכשיר ומתיר לאפות ולבשל לצורך יום טוב, אין כאן ברכה לבטלה גם אם לבסוף לא יצטרך לאפות או לבשל.

חידוש המהרש"ק בטבילה

הגאון המהרש"ק בספרו טוב טעם ודעת (מהדו"ק סי' רצ"ז) כתב כעין דברים אלו לענין ברכת הטבילה, דחזינן לרבנן קשישאי שהיו מורים לברך על הטבילה גם על טומאה שהיא רק ספק וחומרא בעלמא, ונתקשה האין אפשר לברך על ספק חיוב טבילה. ויצא לחדש על פי דברי הט"ז בהלכות שחיטה (י"ד סי' א ס"ק ז) דמצוה שאינה חוב על האדם לעשות שחיטה וטבילה היו ברכת המצוה שלו כעין ברכת הודאה, דלא שייך לברך על הציווי עצמה שהרי לא נצטוונו לעשותו, אלא שאנו מודים ומשבחים להקב"ה על שאסר לנו לאכילת בשר בלא שחיטה, ועל שאסר לנו לאכול בלא נטילת ידים. ובכמה מסוג זה שייך באמת להודות ולשבח בכל זמן ובכל עת, אלא שתיקוהו חכמים לברך רק כשניכר השבח בשעת מעשה. ולפי זה כתב המהרש"ק דגם ברכת הטבילה, כיון שאינו חוב על האדם והוא רק בא להתיר איסור, אין זוה משום ברכה לבטלה ושייך לברך אפילו על ספק וחומרא, כיון שניכר עליו השבח.

ולפי דברי המהרש"ק אפשר לומר דגם מצות עירוב תבשילין, כיון שאינו בא רק להתיר איסור בישול ביום טוב, אם כן הוא ברכתו כברכת הודאה ששייך לברך אפילו על צד ספק קל אולי יזדמן לו באמצע יום טוב לבשל ולאפות. דעירוב זה יתיר לו לבשל ולאפות.

שיטת הכף החיים שאין לברך על הספק

אכן בכף החיים (סי' תקנ"ז ס"ק ק"ג) כתב בפירושו: "מי שהכל מוכן אצלו כבר מערב יום טוב, ובדעתו שלא לאפות ולא לבשל כלום מיום טוב לשבת רק להדליק נרות בערב שבת, הרי זה תלוי במחלוקת הראשונים אם מותר להדליק נרות ללא עירוב תבשילין, ולכן הבא לערב אין צריך לברך משום ספק ברכות להקל", ע"כ. ומבואר מדבריו שמי שאין צריך לעשות שום מלאכה לצורך שבת אינו צריך לערב כלל, וגם אם רוצה להחמיר על עצמו אין לברך על עירוב כזה.

מי שאין צריך רק לחמם מאכלים

לפי זה יש להסתפק במי שכבר הכין כל מאכלי שבת במקפיא ובמקרר מערב יום טוב, וביום טוב אינו צריך רק להוציא את המאכלים מהמקפיא או ממקרר ולהניחם על הפלטה, דלכאורה כיון שאין צריך לעשות שום מלאכה

חקירה בגדר מצות עירוב תבשילין

בספר ברכת אברהם (ביצה טו) הסתפק במצות עירוב תבשילין, האם עצם עשיית עירוב תבשילין היא מצוה, וגם מי שאין לו מה לבשל ביום טוב לצורך שבת, יש לו להניח עירוב תבשילין כדי לקיים המצוה ויכול גם לברך עליו. או שהוא רק עצה להתיר איסור, שאסור לבשל ולאפות מיום טוב לשבת ועל ידי עירוב תבשילין מותר, ומי שאין לו צורך לבשל ולאפות אין צריך לתקן עירוב, וכל שכן שאין לו לברך על עירוב תבשילין.

שוחט ואין דעתו לאכול ממנה

כעין שאלה זה דנו הפוסקים במצות שחיטה. שכן, מצות שחיטה אינה חובה המוטלת על האדם, שלא חייבה התורה על השוחט לשחוט, אלא הוא רק מכשיר איסור, שמי שרוצה לאכול בשר אסרתו התורה לאכול עד שישחוט, והשוחט בהמה כדי לאכול מבשרו יתיקנו חז"ל שיברך על השחיטה. ולכך כתבו הפוסקים (עי' באה"ט סי' תקנ"א סק"ח) שהשוחט לגוי בתשעת הימים אין לו לברך על השחיטה, ד'זובחת ואכלת' כתיב, ואם אינו יכול לאכול אין מצוה לזבוח. אמנם בשאר ימות השנה כתב בשמלה חדשה (סי' י"ט ס"א) שהשוחט בהמה כשרה לגוי או לכלבים צריך לברך על השחיטה, כיון שאם ימלך יכול לאכול ממנה.

לדברי השמ"ח יכול לברך גם אם אינו מבשל

והנה, לפי הצד ש'עירוב תבשילין' הוא מצוה ממש, אם כן הרי זה דומה ממש למצות שחיטה, ולפי פסק השמלה חדשה שהשוחט בשאר ימות השנה לגוי מברך על השחיטה, יש ללמוד שגם זוג צעיר שמתארז אצל ההורים ואין בדעתם לבשל או לאפות לצורך שבת, כיון שהם יכולים להחליט באמצע יום טוב שהם רוצים לבשל איזה תבשיל או לאפות משהו לשבת, נמצא שמועיל להם עשיית עירוב ויכולים לברך עליו.

וכן נראה בפשטות דעירוב תבשילין הוא מצוה, שאם לא כן לא היה שייך לברך על זה, ולא היה שייך לומר 'ציונו'. וכלשונו הגמרא (יומא כח) "קיים אברהם אבינו כל התורה כולה ואפילו עירובי תבשילין". וכן נראה מלשונו השולחן ערוך (סי' ז') "מצוה על כל אדם לערב". וכן משמע ממה שכתבו הפוסקים (מש"ב סי' תקנ"א סק"א) שיש להדר לאכול הפת שעירבו עליו בסעודה שלישית 'כיון דאיתעביד ביה מצוה חדא ליתעביד ביה מצוה אחריתא'. וכך כתב הרמב"ם בפירושו בהשגותיו על הרמב"ם בספר המצוות (שורש א) שמצות עירוב דומה למצות נטילת ידים ולמצות שחיטה, ששלשתם אינם חובה על האדם ויש בקיומם מצוה ומברכים עליהם 'ציונו'.

חידוש הריטב"א בנטילת ידים

מצינו חידוש נפלא בחידושי הריטב"א (חולין קד. ד"ה אמר) בהלכות נטילת ידים, והוא: שמי שנטל ידיו לאכילה ובירך על נטילת ידים ואחר כך נמלך ואינו רוצה לאכול, אין בכך

מיום טוב לשבת יכול להניח עירוב תבשילין בברכה (עי' שש"כ פ"ח הע' קט"ז).

אבל למעשה נראה שאי אפשר לסמוך על סברא זו, ויש להניח עירוב תבשילין בלי ברכה, דאפשר שגם הדלקת נרות בזמנינו חשוב כצורך יום טוב שזמן ההדלקה הוא ביום טוב, וממילא לדעת הרבה ראשונים אין חיוב להניח עירוב תבשילין (ובמש"ב סק"ה צידד כמותם בדיעבד עכ"פ). ויתכן שהפוסקים הנ"ל אינם חולקים על הכף החיים ומודים שמי שיש לו תוכנית מסודרת מערב יום טוב מה יאכל בשבת ואין נראה לו שיצטרך לבשל ולאפות ביום טוב לצורך שבת, אסור לו לברך על העירוב, שהרי אינו מצפה בשעת הנחת העירוב שמצוה זאת תגרום לו להתיר איזה איסור. מה שאין כן בשחיטה ונטילת ידים וטבילה, ששם הוא כן רוצה בשעת קיום המצוה שהמצוה תועיל לו להכשיר האיסור.

עירוב תבשילין מתיר גם שאר הכנות

ראוי לציין שגם מי שאינו רואה שיצטרך לעשות איזה מלאכה לצורך שבת יש לו לכתחילה להיזהר להניח עירוב, לדעת הרבה פוסקים עירוב תבשילין מתיר רק מלאכות של בישול ואפייה, אלא גם איסור הוצאה, קיפול טלית, הדחת ערות, סידור הבית, ועוד סוגי הכנות.

דאורייתא לצורך שבת, שהכל כבר מבושל ונאפה ואינו צריך רק לחמם על הפלטה, אינו יכול לברך על עירוב תבשילין כזה.

ואכן בשו"ת אור לציון (ח"ג סי' כח אות ו) כתב בפשיטות שמי שאין צריך רק לחמם את התבשילים על הפלטה לא יברך על העירוב. ואילו הגאון רבי שלמה יהודה הירש שליט"א חבר הבד"ץ (קובץ פרי תמרים מה-מו) העלה בתשובה שאם מניח על הפלטה דבר לח צונן יכול לברך על העירוב (אף שיש אמורים דלא שנצטנן אין בו בישול אחר בישול, כיון שלמעשה אנו מחמירים דבנצטנן לגמרי יש בישול, אם כן הנחת העירוב מועיל לו להכשיר האיסור ושייך לברך על זה וכו' ל).

עירוב לצורך הדלקת הנרות

היה מקום לומר שבזמנינו שיש אור עלעקטר"י אסור לכל השיטות להדליק נרות ללא עירוב תבשילין, דהראשונים שהתירו להדליק נרות ללא עירוב תבשילין, זה היה רק בזמניהם שהיו הנרות משמשים להאיר בבית סמוך לחשיכה לפני השקיעה, והיה נחשב שמדליקים את הנרות לצורך היום. אבל בזמנינו שיש אור עלעקטר"י ואין מדליקים את הנרות רק לצורך קיום המצוה של הדלקת נר שבת, שיהא דלוק נר בכניסת יום השבת, אם כן לכל הדעות אין זה רק כצורך שבת שאינו נותר רק על ידי עירוב תבשילין. ואם כן מי שצריך להדליק נרות

ועל למוד הפוסקים הזהיר מאד מאד ביותר מפל תקלודים... והוא תקון גדול מאד מאד... ואמר, שפלא איש ישראל מיהב ללמד בכל יום ויום פוסקים ולא יעבר.

רבי נפתלי מנעמירוב (א"י)

להציל עשוק מיד עשוק

בעת המחלוקת על חסידי ברסלב, בשנת תקצ"ה, שהה מוהר"ג ביומא דפורים בעיר אומאן, ואז מתנגדי רבינו נשאו ראש, ונתקבצו אנשי בליעל והרסו ועקרו הדלתות, ושברו זכוכיות החלונות של ביהמ"ד, ומוהר"ג וחביריו ר' נפתלי היו בעובי הקורה להציל עשוק מיד עושוקו.

כמסופר בעלים לתרופה (מכתב קע"ז) וז"ל: "מה שעבר עלינו באותה הלילה שהוא מוצאי שבת קודש העבר השייך ליום א' דפורים, שנתקבצו אנשי בליעל ונסבו על הביהמ"ד שלנו, והרסו הדלת, ועקרו ד' חלונות, ושברו והשליכו הלאדין לחוץ. וקצת נמצאו אצל הריש ברויני הוא שניאור דוד ימ"ש, וגם הוציאו ההיינג לאכטיר, ושאר הלאכטיר וההעסיס שהיו סגורים שם בתוך העמוד, והרסו העמוד, והוציאו כל הג"ל בלילה הנ"ל."

ותיכף הודענו כל זאת להנגידים דפה, וכולם חרו אפם עליהם מאד, וכולם אומרים שההכרח ליתן פראשעניע להגארדנטשיק אבל אתמול לא היה באפשר וכו', ולעת ערב הלכנו לבית הנגידים אני ור' נפתלי ג"י ונתעכבנו אצלם, ולא אכלנו סעודת הלילה כלל, כי זה היה מוכרח לנו יותר לדבר עמם כאשר תבינו מעצמיכם (ההכרח היה כן, כי היה הדבר מסוכן בסכנת נפשות ממש, כי המתנגדים הוציאו כרוז וגם הסיטו והדיתו הרבה שדם חסידי ברסלב מותר כמו מים רח"ל, וגם בשביל שהבית המדרש של רבינו ז"ל שבה תלוי המשך קיום דרכו הקודש של רבינו ז"ל היה בסכנה, כי המתנגדים בעיר אומאן רצו להרוס אותה כליל רח"ל, ובהתבטל הביהמ"ד, ובפרט בעיר אומן ששמה נתקבצו אנ"ש על ראש השנה, היה בזה סכנה גדולה בכל המשך דבר רבינו ז"ל ה"י). כתבתי זאת למען יהיה לכם לזכרון ולספר לדור אחרון את כל אשר עבר עלינו בחורף הזה, ובפרט בימי הפורים האלה, ובוודאי הכל לטובה"ע"כ.

גם אחר שובו מוהר"ג לביתו עסק ר' נפתלי מה שביכולתם להציל את אנ"ש מחמס המתנגדים הרשעים כמ"ש בעלים לתרופה (מכתב קע"ז) וז"ל: "באומאן הקליזי עומדת על תלה ולא הוסיפו בה שום פרצה ח"ו, כי נפל פחד עליהם, אך אף על פי כן עדיין לא נעשה בהם משפט, ורבי אברהם ור' נפתלי ג"י כפי הנשמע ממכתבם כבר שלחו העסק לקיבו"ל."

בהתמנות האב"ד לק"ק טשעהרין

אחר פטירת מוהר"ג, רצו אנ"ש בעיר טשעהרין לקבל עליהם לרב ואב"ד את הגאון הצדיק רבי נחמן מטשעהרין, נד הרב ר' אהרן רב דעיר ברסלב תלמיד רבינו ז"ל.

הרב מטשעהרין ז"ל, מחמת ענוותנותו הגדולה ומרוב ריחוקו מכל פרסום ורבנות, לא רצה בשום אופן לקבל עליו להיות רב העיר, וכל כוונתו היה לישב ולהגות באמרי שפר תורת ה' כל היום וכל הלילה בלי מפריע, ולכן דחה אותם, באמור להם שההתחייבות של אב"ד רוב בעיר יפריע אותו מעבודתו את ה' תמיד.

אחוז בזה וגם מזה אל תנח ירך

בצר להם, פנו אנ"ש אל רבי נפתלי תלמיד רבינו ז"ל שישתדל להשפיע על הרב מטשעהרין ז"ל לקבל עליו עול הרבנות, ר' נפתלי קרא להרב מטשעהרין ז"ל ודיבר על לבו והשפיע עליו שיבוא לדור בהעיר, ובין דבריו אמר לו: "אתה שָׁב בביתך וְלָמַד כהרגלך, ואם בא אחד ושואלך איזה שאלה והנך יודע את התשובה מדוע לא תענה לו?"

רב ואב"ד לחסידי ברסלב

בדבריו אלו השפיע עליו ר' נפתלי, ועל תנאי זה הסכים הרב מטשעהרין ז"ל להיות הרב, דהיינו שלא יהא מוטל עליו שום אחריות של הקהילה, וכן שום אחריות של כל בני העיר, רק של חסידי ברסלב, ואם יהא ברצונם של אנשי הקהילה לקבל עליהם רב אחר אזי הרשות בידם, והוא יקבל עליו רק להורות הוראות ופסקים לכל מי ששואלו דבר ה' זו הלכה. ואמנם כך נהג עצמו כהצעתו של ר' נפתלי שישב סגור בחדרו ועסק בתורה בהתמדה נפלאה (שיש"ק ח"ג סי' שכ"ז).

קִיץ כָּבֵל זָרְכָבֵל

על אלטו - להתיר לו גזירה שנשבע (הקב"ה) שלא יהיה לו בן והתירו לו מפליא של מעלה."

ולכל הכבוד והיקר הזה זכה יכניה מכוחה של התגברות בנסיון, אחר שכבר הייתה תלויה ועומדת עליו אֶלֶה ושבועה מפי הקדוש ברוך הוא כביכול בעצמו, שימות עירי... וגם בדרך הטבע לא נראתה שום ישועה, שכבר ישב סגור ומסוגר ובודד בכלא הנורא ביותר בעולם. ולבסוף אף הוא יצא מבית כלאו על ידי אויל מרודך בנו של נבוכדנצר, כמו שמובא בסוף ספר מלכים.

ומכאן אנו למדים על כוחה הנפלא של התגברות אחת על היצר ששוברת את כל המחיצות ופועלת גדולת ונפלאות לעד ולנצח נצחים.

ועד למאד הפליגו חז"ל אודות שיעור גדולתו של הצדיק הגדול זרובבל בן שאלתיאל, וכך מובא במדרש:

"עתיד הקדוש ברוך הוא להיות יושב בגן עדן ודורש, וכל הצדיקים יושבים לפניו. וכיון שמסיים את ההגדה, עומד זרובבל בן שאלתיאל על רגליו ואומר 'תגדל ויתקדש וכו', וקולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל אית עולם כולם עונים אחריו 'אמן', ואף רשעי ישראל וצדיקי עכו"ם עונים ואומרים אמן מתוך גיהינם, ומתרעש העולם, עד שנשמע קול צעקתם לפני הקב"ה, והוא שואל, מה קול הרעש הגדול אשר שמעת, ומשיבים מלאכי השרת ואומרים לפניו: ריבוננו של עולם, אלו רשעי ישראל שנשתתירו בגיהנום שעונין אמן ומצדיקים עליהם את הדין. מיד מתגלגלים רחמיו של הקב"ה עליהם ביותר, ואומר: מה אעשה להם יתר על דין זה - כבר יצר הרע גרם להם. באותה שעה נוטל הקב"ה מפתחות של גיהנום: בידו ונותן להם למיכאל ולגבריאל בפני כל הצדיקים, ואומר להם: לכו ופתחו שערי גיהנום והעלו אותם. מיד הולכים עם המפתחות ופותחים שמונה אלף שערי גיהנום, וכל גיהנום וגיהנום שלוש מאות ארכו ושלוש מאות רחבו, עוביו אלף פרסה ועומקו מאה פרסה, וכל רשע ורשע שנפל לתוכו שוב אינו יכול לעלות. מה עושין מיכאל וגבריאל באותה שעה, תופסין ביד כל אחד ואחד מהם ומעלים אותם כאדם שהוא מקים את חבירו מתוך הבור, שנאמר (תהלים א' a) וְיַעֲלֶינִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מַיִט הַיָּוֵל, ועומדים עליהם באותה שעה, ורוחצין וסכין אותם ומרפאין אותם ממות של גיהנום, ומליבישים אותם בגדים נאים, ומביאים אותם לפני הקב"ה ולפני כל הצדיקים כשהם מכוהנים ומכובדים" (ילקוט ישעי' רמז תכט).

והרשעים הללו - אילו היו יודעים בחיים חיותם עד כמה אוהב אותם הקב"ה, ועד היכן מגיעה ציפיתו שישבו אלו, היו מיד שבים בתשובה מאהבה ונכנסים לחוס בצילו, ובמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים מגורים יכולים לעמוד.

ומכאן חיווק גדול לכל אחד בכל מקום שהוא, מהמקומות הנמוכים ביותר שבעולם. ומעתה, מדוע יתמן לעונשי עולם הבא ולגיהנום? הבה כבר בחיים חיותנו נשמע ונאזין לדברי החיווק הללו, ולא נצטרך לשמוע בגיהנום את הקדיש של זרובבל בן שאלתיאל...

בהפטרה של 'שבת חנוכה' אנו קוראים את הפסוק: "זֶה דְבַר ה' אֶל זֶרְכָבֵל לְאֹמֵר, לֹא כִחַל וְלֹא בָכָה, כִּי אִם בְּרוּחִי אֲמֹר ה' צְבָאוֹת, מִי אֶתֶּה הַר הַגְּדוֹל לְפָנַי זֶרְכָבֵל לְמִי־שֵׁר". פסוק זה מובא בליקוטי מוהר"ן (סי' ח' סוף אות ח), שם כותב רבינו: "כי זרובבל היה אז הצדיק הדור, ועמדו כנגדו כמה רשעים לבטלו מעבודתו, כמבואר בפסוקים רבים. ועל זה נאמר שם, לא כחיל ולא בכח כי אם ברוחי וכו'. שע"י בחי' המשכת הרוח חיים הנ"ל, שממשיך הצדיק גמור וכו' כנ"ל, עי"ז יכניע ויפיל כל השונאים. בחי' מי אתה הר הגדול לפני זרובבל למישור, שכל המונעים העומדים לפניו כהר, כולם יתבטלו עי"י בחי' הרוח חיים הנ"ל. עכ"ל."

אותו זרובבל בן שאלתיאל, שרבינו מנחה אותו 'צדיק הדור', היה הריש גלותא' הראשון בשלשלת שלטונם הנשגב והמפואר של ראשי גלותא', שנמשכה שנים רבות, והיו פי"ד ראשי גלותות (עיין סדר הדורות ד"א תשנ"ז), ובספרי הדורות מובא אודות גודל כבודם, הדרם ותפארתם, של ראשי גלותות, אשר חלקו להם כבוד מלכים (כמובא בספר 'שבט יהודה' להחכם הרופא הר"ר שלמה בן יורגא אות מ"ב בשם תשובות גאוני הראשונים עי"ש. ובספר יחסין סוף מאמר ב') ועל פיהם היו מכתירים ראשי ישיבות ודיינים בכל גלילות ישראל, והיו פותחים ישיבות בכל גלילות ישראל על פיהם.

ממלכת ראשי הגלותות נמשכה לכל אורך תקופת התנאים והאמוראים ורבנן סבוראי והגאונים, ערך של אלף וחמש מאות שנה! ולא עוד אלא שמובא שמלך המשיח יצא מהנצר הזה של מלכות בית דוד.

והנה, אביו של זרובבל, היה המלך יהויכין, האחרון למלכי יהודה. הוא לא הלך בדרך התורה, עד שנאמר עליו (מלכים ב' כ"ט): "וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו ה'", ועליו מתבא ירמיהו הנביא (ירמיהו כב כח-כ'): "הַעֲבֹב נִבְּזָה נִפְזָךְ הָאִישׁ הַזֶּה כְּנִיהוּ (הוא יהויכין) אִם כְּלִי אֵין חֶסֶךְ בּוֹ, אֶרֶץ אֶרֶץ אֶרֶץ שְׁמַעִי דְבַר ה', כֹּה אָמַר ה' כִּתְבוּ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עִרְרִי גְבֹר לֹא יִצְלַח בְּיָמָיו כִּי לֹא יִצְלַח מִזְרְעוֹ אִישׁ יֵשֵׁב עַל כֶּסֶף דָּוָד וּמִשֵּׁל עוֹד בַּיהוָה". כלומר, הנביא ירמיהו מחרף אותו, ומגבא עליו על פי ה' כי לא ישאר ממנו שריד, ויהיה ערירי, וגזע מלכות בית דוד לא יהיה נמשך על ידו, עקב מעשיו הרעים.

ואמנם, כעבור שלשה חדשים למלכו, החלה גלות בכל הראשונה, בה הוגלו מירושלים המלך יהויכין וכל גדולי העם לידי נבוכדנצר, כמו שכתוב (מלכים ב' כ"ד יד-טו) "וַהֲלִיךְ אֶת כָּל יְרוּשָׁלַם וְאֶת כָּל הַחֹרֶץ וְאֶת כָּל הַמִּסְגָּר... וַיְבִיאֵם מֶלֶךְ בָּבֶל גּוֹלָה בְּבִלְהָ". גם מודכי הצדיק גלה אז, כמסופר במגילת אסתר: "אֲשֶׁר הִגְלָה מִירושָׁלַם עִם הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה".

ובמדרש רבה (מצורף ט"ו) מובא שנבוכדנצר נטל את יכניה וחסבו בבית האסורים. שם אירע לפניו נסיון קשה מאד, ובשעה שהתגבר על יצרו והמליך את יצרו - התיר הקדוש ברוך הוא את שבועתו ומחל לו על כל עוונותיו. וזכה יכניה ויצא ממנו הצדיק זרובבל בן שאלתיאל. ואיתא בגמרא (סנהדרין לח): "שאלתיאל - שנשאל כביכול על אלטו [שבועתו]. זרובבל - שנזרע בבבל". ופרש"י שם: "שנשאל

ברכת מול טוב
להר"ח ר' שמואל שפירא הי"ו
ולאביו
להר"ח ר' נחום ב' שפירא שליט"א
להלל ולתלות התורה והנבואה
יהי' שיובה לגולה לתורה לתופה
ולמעש'ים ולרוב חת דקדושה

ברכת מול טוב
להר"ח ר' אליעזר משה חיימין שליט"א
להלל היכנס בני יחידה נטמתיו נ"ו
לעול תורה ומצוות
יהי' שיובה לגולה לתורה לתופה
ולמעש'ים ולרוב חת דקדושה

ברכת מול טוב
להר"ח יחזקאל מנחילאל הי"ו
ולאביו הר"ח ר' חיים מנחילאל שליט"א
ולוחצו הר"ח ר' משה ישעק יחזקאל שליט"א
להלל ולתלות התורה והנבואה
יהי' שיובה לגולה לתורה לתופה
ולמעש'ים ולרוב חת דקדושה

ברכת מול טוב
להר"ח ר' שאול סרושה שליט"א
להלל איחוס' בתו בשענ"ס
עב"ל עבד'ה"ח אשפען נ"ו
בן הר"ח ר' שמואל אשפען שליט"א
יהי' שיובה לגולה לתורה לתופה
ולמעש'ים ולרוב חת דקדושה

מערכת שיעורים נפש משיבת
שיעורי הר"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א
796.3323.072 קול אנ"ש דקדולתינו
876.3323.072 כח"י: באר"ב: 1-929.8415.330
כח"י: באר"ב: 44-203.1500.313

נערך ע"י הר"ח ר' רבי נחמ"י שווארצמן שליט"א בעמ"ס 'איצרות עלים לתרופה'.